

CÀLIC, DE L'ALGUER

Gianluca Dessì

Sóc anat a trobar el grup Càlic de l'Alguer en lo seu despatx. I no podíva ésser que en un antic magatzem, situat a la plaça del Bisbe, dins el centre històric de la ciutat catalana de Sardenya, ont encara se parla un dialecte del català: l'alguerès.

Claudio Sanna, Mariano Piras i Antonio Luiu, músics fonamentals del grup, també si no estimen massa les entrevistes, han contestat agradablement les meves preguntes.

Com és que va començar la vostra història?

Cla.: Al 1979-80 va néixer la idea de treballar sobre la música algueresa, que en veritat no ens agradava així com estava, i la intenció era de donar una nova empenta per sortir de una impostació comercial i sentimental o imitativa de la cançó italiana moderna. Així havíem recuperat algunes ballades antigues, músicat qualche text oblidat i fet qualche cançó nova,

muntant un repertori per al primer concert, que va ser al 1981. La proposta va tenir molt èxit i havem pensat de continuar, treballant però també sobre la música sarda, estudiant i recuperant instruments antics, com les *benes*, la ximbomba o la *serraggia*. Des del 82 havem escomençat a portar el nostre repertori sard-alguerès en tota Sardenya, en Itàlia, França i Catalunya. I encara ho fem.

Quan ha nascut el vostre grup, als primers anys 80, hi havia a Sardenya un bon revival de la cançó popular, amb grups com CORDAS ET CANNAS, SUONOFFICINA i altres. Avui podem dir que pràcticament seu los mateixos: hi ha problemes de mercat? Els joves no volen fer música tradicional? O què?

Mar.: És una qüestió cultural. Entre los joves hi és un orgull folklòric per la nostra terra, que

majorment se manifesta, i amb violència, en els camps de futbol o en algunes festes de poble; però, concretament, els joves no tenen un gran interès per la música tradicional i no tenen suficient consciència de la pròpia entitat cultural. Ho han demostrat també les últimes eleccions sardes, ont va guanyar el representant del partit Força Italia del magnat Berlusconi, votat sobretot de part del joves. Cal fer molt treball per contrastar la invasió dels models culturals i musicals estrangers que arriben per la televisió italiana.

Cla.: Per a mi és un problema de mercat: la música popular no paga suficientment. Los grups com el nostre treballen més a fora de Sardenya, i si no fas ball tradicional i presentes un concert rigorós és sempre més difícil de trobar feina. Però s'ha de dir que vanen naixent nous grups per emulació del nostre treball, i això dóna satisfacció.

Ant.: Segurament hi ha també falta d'ocasions, com festivals de música popular i no hi ha una bona preparació dels organitzadors de música en general. Falta també a Itàlia una bona llei de protecció vers la música popular, un patrimoni inestimable que mereix una ben diferenta atenció.

A nivel de llengua i cultura musical hi han dues components en el grup CÀLIC: sard i català. Quan vos sentiu sards i quan catalans?

Cla.: Jo sempre he entès parlar català a casa i també, si a los petits no mos parlaven, per absurdes teories pedagògiques dels anys 60,

l'havem parlat sempre amb els companys i per a mi és la llengua mare. La cultura sarda la vaig conèixer més tard, cap als vint anys. M'ha agradat de seguida, amb la seva varietat i riquesa musical. De fet, nosaltres no som fanàtics catalanistes. Visquem a l'Alguer, una illa cultural dins d'una altra illa, la Sardenya, sotmesos a l'Estat italià que no se'n quida ni d'una, ni de l'altra. Estem convençuts que català i sard tenen de fer el mateix camí per guanyar més dignitat i força.

Mar.: Per a mi, exactament al revés. Vaig néixer a un poble al costat de l'Alguer, ont sempre he entès parlar en llengua sarda. Venint a viure aquí he tingut, com tots els immigrants, d'aprendre l'idioma local. I així ha passat també per a altres components del grup. Crec que la música de CÀLIC sigui la resultant cultural de la nostra formació personal.

Dins dels vostres discos se troben quasi més cançons vostres que peces tradicionals. Això és insòlit per a un grup que molts crítics troben difícil classificar com de folk.

Cla.: La raó és molt senzilla: havem sempre fet lo que ens passava pel cap! Sense pensar al mercat o als crítics. Per això s'és format aquest insòlit repertori, ont després d'una antiga cançó algueresa pots trobar una bossanova cantada en sard. Per a alguns és demencial, altres ho troben genial! Però ara que som grans, com se diu a l'Alguer havem «posat cap» i

farem finalment un disc més rigorós. Potser.

Sé que sovint aneu a cantar a Catalunya. Vos acollin bé, vist que parleu la mateixa llengua?

Ant.: La sensació que més notem en el públic català és la curiositat, sigui pel nostre idioma, sigui per la nostra música. Evidentment molts coneixen la història de la nostra ciutat i ens consideren part integrant del patrimoni cultural català. Tots troben però molt interessant el repertori de música sarda, tant diferent és de la catalana.

I la situació a l'Alguer? Em sembla que no hi siguin novetats dins de la música tradicional.

Mar.: No, no és pròpiament així. Hi ha qualche nova proposta, com, per exemple, la FRANCA MASU, amb el seu projecte *Més a prop*, que però viatja més cap a la música d'autor, amb atmosferes sofisticades i molt bon so. Encara hi són els MENS REA, que fanen un treball de recuperació i arranjaments bastant bo. A nivell de folk, continuen les dues corals, POLIFÒNICA i CANTUS ET FIDIS i cada tant surt un disc de cantautor, com l'últim de PAU DESSÍ, o una compilació popular, com la de LUCIANO MUSU.

Cla.: Lo problema de la música algueresa és que quasi tots son cantants aficionats, perquè les possibilitats de treballar en Sardenya en llengua catalana són mínimes, i si no vas a Catalunya, acaba que

pots cantar sol a l'Alguer. A més, s'han reduït les ocasions per cantar: no se fa més el festival, s'organitzen poques festes populars, se gasten la moneda per portar músics famosos de fora. Així a poc a poc se perd la tradició, lo nivell artístic és sempre més baix i, de fet, avui no hi és un projecte sobre la música tradicional que valgui la pena d'ésser presentat.

Los instruments antics que utilitzeu d'ont venen?

Mar.: Havem recuperat i reconstruït una serie de instruments i jocs sonors sard-catalans, com la *serraggia* (un tipus de berimbau), la ximbomba (que no tocava més ningú) o les *taulittas* i *zuchittas* (percussions populars) i el tambor sard. També havem estudiat les flutes de canya, com los *pipionus* i les *benas*. Tot això l'utilitzem en concert en varies peces, però evidentment tenen un paper important los instruments del Mediterrani, com les guitarres, l'acordió, les mandoles i la viola de roda.

Amb quina formació sortiu actualment?

Ant.: Havem reduït la formació a cinc musics, amb Graziano Solinas a l'acordió i piano, Gianni Menicucci a la bateria i percussió, a part naturalment los fonadors Mariano Piras i Claudio Sanna, que canten i toquen cordes i flutes, i jo mateix, Antonio Luiiu, al contrabaix.

Programes per el futur?

55

TOCADORS I SONADORS

Mar.: Ara sortim en dues compilacions i un vídeo, publicats per la Putumayo de New York. A nivell de concert, preparem per a l'any que ve tres tipus de propostes diferents: el concert típic de CÀLIC, amb el repertori bilingüe dels últims discos; una conferència-

concert sobre la música sarda, les seves tipologies vocals i els seus instruments antics; en fi, un concert nou tot en català que se diu «La tradició musical de l'Alguer de la conquesta catalana als mandolins napolitans». Aquest serà també lo títol d'un llibre-disc que

sortirà, esperem, pel Nadal 2000. Una obra amb un CD doble que buscarà de reconstruir la història musical de l'Alguer a través de les 40 cançons populars més conegudes.

Com'és que torneu a la tradició algueresa? En principi no us agradava!

Cla.: Tens raó. Però ens fem grans: sem com los fills que primer han criticat los pares i han fugit d'en casa, anant pel mon a fer experiències. Després de vint anys tornen i descobreixen que aquella vella casa els agrada: hi troben arrels i historia, tota la seva vida. Nosaltres en aqueixos vint anys havem treballat amb a llenguatges diferents, com el jazz o la música contemporània; ara, enriquits del viatge, tornem a veure el tradicional amb ulls nous i hi trobem molta riquesa i profunditat. CÀLIC en aquest moment, és això!